

Kärlek, sexualitet och unga med intellektuell funktionsnedsättning

Lotta Löfgren-Mårtenson,
Professor, sexolog
www.lofgren-martenson.com

Perspektiv

- Allmänmänniskt perspektiv – handlar inte om “vi och dom”
- Samspeleperspektiv på sexualitet
- Moral och etik nära förknippat
- Normkritiskt perspektiv
- Delaktighetsperspektiv – lyssna på dem det gäller!

Våghalsigt att utge sig för expert!

On/Off stage – Privat/Offentligt

Några dilemman

- Kan självständighet utvecklas i en beroendesituation?
- Vad är "normalt" och vem bestämmer det?
- Hur/när/ska personal och anhöriga tala om sexualitet och samlevnad med unga med IF?
- Finns det en gräns för vad personal kan hjälpa till med? Vilken i så fall, och varför?
- Vem ska vara röst åt den som själv inte kan tala?

Sexuella script/manus

Tidstypiska, kulturella och samhälleliga normer

- Vem får en person ha sexuell umgänge (en sexualitet) med?
- Vad är acceptabelt/oacceptabelt beteende?
- När är det rätt att ha sexuell umgänge?
- Var är det tillåtet/otillåtet att ha sexuell umgänge?
- Varför har människan sexuell umgänge?

"Hon är liksom nöjd med hur det blir bestämt"

Omgivningen och unga med IF

- Normativ och skyddad värld
- Det annorlunda kopplas till funktionsnedsättningen
- Ambivalenta föräldrar – oro för negativa konsekvenser av sexualiteten, önskan om ett gott liv
- Personalens dilemma – ansvar, tillåtelse, kontroll

"Sex kan va gött, om man säger hur man vill ha det"

Sexuella uttryck och beteendemönster

- Socialiseras in i en heterovärld - tillräckligt annorlunda att ha en IF
- Saknas förebilder, alternativa sociala arenor och en öppenhet för olika sexualiteter
- Stora variationer: kramar, pussar, kel, kroppskontakt/-känsla tycks vanligare än (heterosexuella) samlag
- Stegvisa erfarenheter – många positiva

”Hennes mamma tyckte vi skulle mogna först”

Samspelet mellan de unga

- Osäkerhet kring när/var/OM det är tillåtet med sexuella handlingar och relationer, särskild bland de unga männen
- Många drömmer om en partner, få anser att föräldraskap är realistiskt. De som blir föräldrar har oftast en lindrig IF
- Konsten att flirta – attraktionshierarki

"Nätet är bästa stället om man vill ragga!"

Internet och unga med IF

- "Alla" använder sociala medier och internet idag
- Sociala och kärleksmässiga skäl
- Kontakt med redan kända vänner och partners, "raggar" potentiella partners, några träffar okända IRL
- Positivt risktagande – "addar" och "blockar"
- Fåtal ser på porr, främst killar
- Några få realiserar drömmen om en partner via nätet

"Det är bra att få veta, så att man inte gör fel"

Sex- och samlevnadskunskap

- Många elever särskolan får mindre sexualkunskap än andra
- Heteronormativ och könsstereotyper
- Mer fokus på risk än på lust
- Information som motsvarar livserfarenhet, inte alltid samma som ålder
- De unga vill få mer kunskap och diskutera mera
- Personal behöver utbildning
- Normkritisk pedagogik

MALMÖ UNIVERSITY
CENTRE FOR SEXOLOGY AND
SEXUALITY STUDIES

“Hip to be Crip?”

- Crip-teori har paralleller till gay och queer
- Granskar det så kallade ”normala” och ”onormala”
- Analyserar uppfattningar om det ideala livet
- Funktionsnedsatt – funktionsfullkomlig
- Omfamna sitt ”stigma”
- Passar kanske bättre för personal än för personer med IF?

Lättläst

TACK SÅ MYCKET!